

Archeologienota Leuven – Redingenhof 11 (2021G249)

Deel 2: Programma van Maatregelen toegevoegd aan het Verslag van de Resultaten van het bureauonderzoek

Archeologienota Leuven – Redingenhof 11 (2021G249)

Deel 2: Programma van Maatregelen toegevoegd aan het Verslag van Resultaten uit bureauonderzoek

PeCoARCHEO-rapport 34

Afbeelding titelblad: Recente luchtfoto van het plangebied, schaal 1:500 (bron: geopunt.be)

© 2021 PeCoARCHEO
Strijdersstraat 47
3000 Leuven
0477/326669
petercosyns@hotmail.com

NUR 682
PeCoARCHEO-rapport 34

Wettelijk depot: D/2019/14.778/11

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van de uitgever.

ADMINISTRATIEVE FICHE

Opdrachtgever	Admir Hadzic - Catherine Vandepitte, Janseniusstraat 62 - 3000 Leuven
Aannemer	NVT
Architectenbureau	DAS bvba, Design & Architectuur Studio - Koningin Astridlaan 26/001 - 3010 Leuven
Project	R11 – Hadzic-Vandepitte
Postadres	Redingenhof 11, 3000 Leuven
Gemeente	Leuven
Provincie	Vlaams-Brabant
Kadastrale gegevens	Leuven Afdeling 4/Sectie D/Percelen 1246T, 1241E2 en 1241Y
Coördinaten	<i>24504D1246/00T000 (NO-boek)</i> WGS84: 50°52'29,07"NB - 4°41'42,55"OL Web Mercator: 522 661,92 m - 6 599 166,83 m Lambert72: 172 973,15 m - 173 869,67 m <i>24504D1241/00E002(ZW-boek)</i> WGS84: 50°52'27,27"NB - 4°41'41,57"OL Web Mercator: 522 631,61 m - 6 599 078,45 m Lambert72: 172 954,24 m - 173 813,85 m
Capakey	24504D1246/00T000 24504D1241/00Y000 24504D1241/00E002
Autorisatie	Peter Cosyns, PeCoARCHEO, OE/ERK/Archeoloog/2019/00009
Auteur	Peter Cosyns
Onderzoekstermijn	juli 2021
Trefwoorden	Archeologienota, bureauonderzoek, Leuven, Stadscontext, Dijlevallei

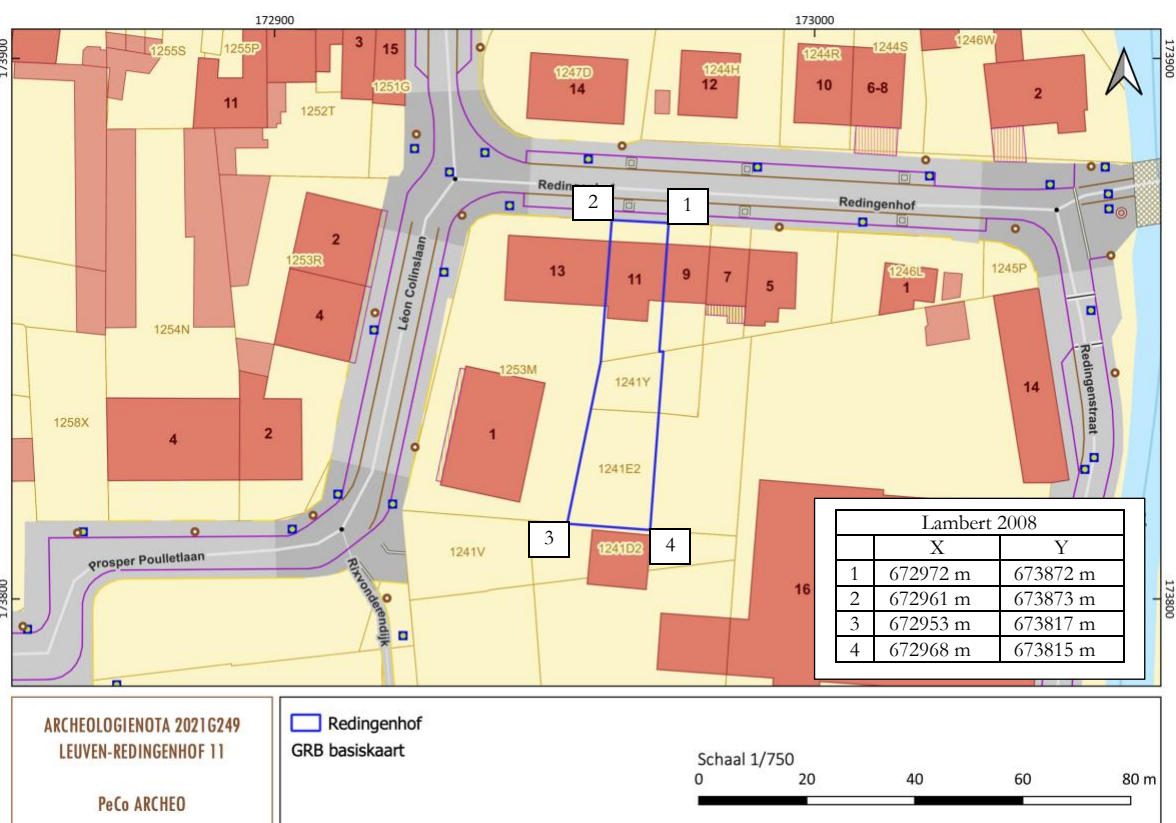
INHOUDSTAFEL

<i>Administratieve fiche</i>	4
<i>Inhoudstafel</i>	6
1. Introductie	7
2. Aanleiding vooronderzoek	8
3. Besluit van het bureauonderzoek	10
4. Advies voor wenselijke maatregelen	13
5. Onderzoeksstrategie, onderzoeksmethode en -technieken	14
6. Mogelijk vervolgtraject	14
7. Kostenraming en geschatte duur van de voorgestelde maatregelen	14
8. Lijst van figuren	15
9. Referenties	15

1. INTRODUCTIE

In dit tweede deel van de archeologienota wordt een programma van maatregelen aangereikt op basis van de verzamelde informatie behandeld in het verslag van resultaten (deel 1).

Deze archeologienota is opgemaakt in functie van een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen voor een projectgebied ter hoogte van de Redingenhof 11 te Leuven (Figuur 1).¹ Binnen het kader van het vergunningstraject vereist het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 van de Vlaamse Overheid (versie 01/04/2019, artikel 5.4.1.2) een evaluatie van het archeologische potentieel van het terrein omdat het plangebied, dat gelegen is binnen een vastgestelde archeologische zone, een oppervlakte van meer dan 300 m² beslaat en de vergunningsplichtige ingreep in de bodem meer dan 100 m² bedraagt.

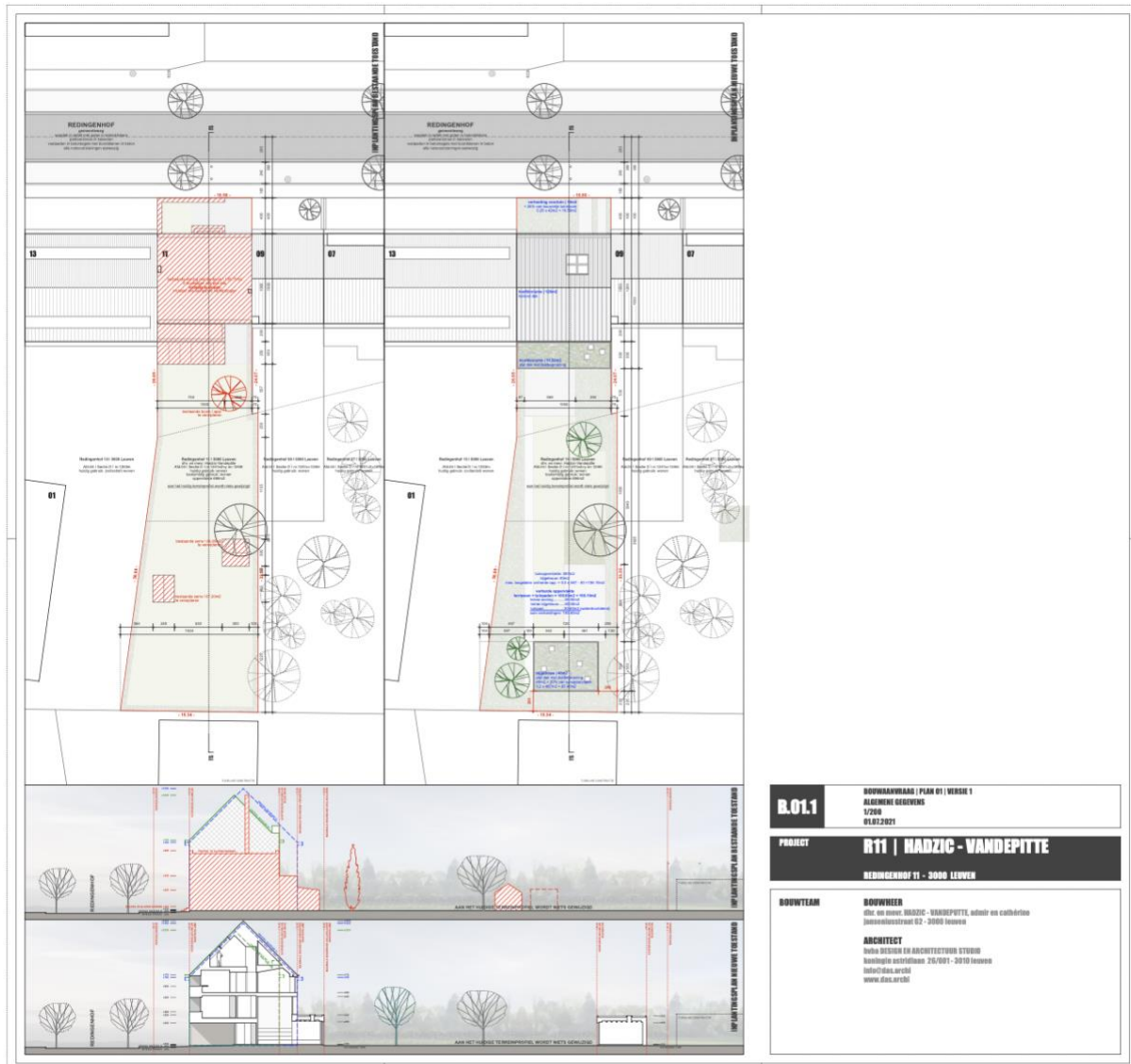
Figuur 1: Plangebied aan het Redingenhof geprojecteerd op de GRB-kaart (bron: geopunt.be)

Om een gemotiveerd advies over het archeologisch potentieel van het plangebied te kunnen opstellen, is een archeologisch vooronderzoek zonder ingreep in de bodem uitgevoerd bestaande uit een bureaustudie en een terreinevaluatie met drie controleboringen en een screening via metaaldetectie.

¹ Voor verdere praktische informatie betreffende gegevens over het plangebied kan worden verwezen naar het Verslag van Resultaten (deel 1).

2. AANLEIDING VOORONDERZOEK

Het projectgebied waarvoor een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen wordt aangevraagd beslaat drie percelen die in elkaars verlengde liggen, 1246T, 1241Y en 1241E2 (Figuur 1). De huidige woning met kelder is geregistreerd als huisnummer 11 en valt volledig binnen perceel 1246T (Figuur 2). De woning moet plaats ruimen voor nieuwbouw en zal volledig met de grond gelijk gemaakt worden (Figuur 2, links). De kelderstructuur in de noordoostelijke hoek van de woning wordt behouden en opgevuld met gestabiliseerd/verdicht zand (Figuur 3, blauwe kader). Het hele oppervlak waarop de nieuwbouw zal komen, wordt afgedekt met een funderingsplaat met vorstranden in gewapend beton. De keldermuren worden benut als funderingsmuren ter ondersteuning van de betonnen funderingsplaat. De twee overige percelen 1241Y en 1241E2 vormen het tuingedeelte met een oppervlakte van 487 m². De tuin wordt heraangelegd met een terras van 30 m² aan de achterzijde van de woning, een bijgebouw van 40 m² achterin de tuin met een terras van 40 m² en een tuinpad van ca.30 m² tussen beide terrassen, maar aan het tuinprofiel zelf wordt niets gewijzigd (Figuur 2, rechts). De verharde oppervlakte zal een 100 m² beslaan en een ingreep in de bodem noodzakelijk, maar omdat de controleboringen in de verschillende zones van de tuin hebben aangetoond dat het alluviale gebied in de 20ste eeuw is opgehoogd met ongeveer 0,80-1,00 m zullen de voorziene tuinverhardingen nooit reiken tot aan het ‘begraven’ oorspronkelijke maaiveld.

3. BESLUIT VAN HET BUREAUONDERZOEK

Om hier in het Programma van Maatregelen (PvM) een gefundeerd advies te kunnen formuleren voor vrijgave of naar eventueel vervolgonderzoek toe, zijn de in het Verslag van Resultaten (VvR) verzamelde archeologische, historische en landschappelijke gegevens afgetoetst ter beantwoording van volgende primaire onderzoeksvragen:

- *Wat is de impact van de geplande bouwwerkzaamheden?*
 - *Is er informatie voorhanden over eventuele verstoring van de bodem van het plangebied?*
 - *Zijn er archeologische en historische gegevens beschikbaar over het archeologische potentieel met betrekking tot het plangebied in het bijzonder en de omliggende omgeving in het algemeen?*
 - *Is er info beschikbaar over de dikte en de opbouw van het aanwezige bodemarchief op basis van waarnemingen tijdens eerder uitgevoerd archeologisch (voor)onderzoek in de nabije omgeving?*
 - *Zijn er archeologische sites gekend in de nabije omgeving?*
 - *Zo ja, wat zijn de karakteristieken en de bewaringstoestand van die sites?*
 - *Hoe zijn die sites gesitueerd ten opzichte van het landschap?*
 - *Welke waarde hebben die sites?*
 - *Wat is de meest optimale onderzoeksstrategie wanneer wordt geopteerd voor een verdergezet archeologisch vooronderzoek en welke bijkomende onderzoeksvragen moeten tijdens dat onderzoek afgetoetst worden?*
-
- *Wat is de impact van de geplande bouwwerkzaamheden?*

Zoals besproken in “2. Aanleiding onderzoek” zal de impact van de geplande bouwwerkzaamheden op het bodemarchief veeleer beperkt blijven:

- Nutsleidingen in de voortuin om de aansluiting te voorzien tussen het gebouw en de straat volgen het tracé van de al bestaande nutsleidingen
- De kelder wordt niet uitgebroken, maar enkel opgevuld met gestabiliseerd/verdicht zand
- De nieuwbouw zal rusten op een funderingsplaat met vorsstranden in gewapend beton. Hierdoor zal het gros van de nieuwbouwzone tot ca.0,55 m diepte² verstoord worden en ter hoogte van de vorsstranden tot een diepte van 1,05 m maar het huidige niveau zal over het gehele oppervlak met 0,12 m opgehoogd worden
- Aan de tuinzijde worden twee terrassen aangelegd, tegen de achtergevel en aan het einde van de tuin. Ertussen wordt een tuinpad voorzien. Voor de aanleg van die tuinverharding wordt de bodem verstoord tot een diepte van 0,50 m -Mv. Wel zal een gedeelte onder het terras tegen de achtergevel dieper verstoord worden tot ca.2,00 m -Mv voor de aanleg van een regenwaterput met regenwaterinfiltratiesysteem van elk 5.000 l

Rekening houdend met bovenstaande bouwingrepen kan besloten worden dat de bodem maar voor een beperkt percentage zal verstoord worden. Bovendien zorgen het al verstoorde gedeelte aan de straatzijde waar geen nieuwe kelderstructuren worden voorzien en de aanwezigheid van een recent opgehoogd pakket tot een diepte van 0,80-0,90 m -Mv binnen het tuingebied dat de oorspronkelijke bodem haast niet zal verstoord worden. De zone met grote verstoring zal dan weer te beperkt zijn om enig inzicht te verschaffen voor het contextualiseren van de eventuele archeologische sporen.

- *Wat zijn de beschikbare archeologische en historische gegevens en welke bestaande indicaties leveren informatie over het archeologische potentieel van het plangebied aan Redingenhof?*

Op basis van de beschikbare CAI-database is duidelijk dat eerdere archeologische vaststellingen of vondstmeldingen in de nabije omgeving van het projectgebied haast uitsluitend gelegen zijn aan de overzijde van de Dijle. Enkel Hof Van Redingen met watermolen aan het einde van de straat waar beide Dijlearmen samenvloeien is een middeleeuwse en vroegmoderne gebouwenstructuur gekend die op het einde van

² Het oppervlak waar de nieuwbouw zal opgebouwd worden zal bestaan uit een dekvloer met afwerking van 0,10 m, een vloerisolatie met EPS van 0,15 m en een betonnen funderingsplaat van 0,30 m. Waar nodig worden aanvullingen met gestabiliseerd zand voorzien.

WOII zwaar beschadigd is door bombardementen waarna het is afgebroken. Verder ligt ten noorden van het projectgebied de eerste stadsomwalling uit de 12de eeuw, maar wel aan de overzijde van de Dijle.

De resultaten van het bureauonderzoek geven aan dat het archeologisch potentieel binnen het projectgebied uiterst laag is aangezien het plangebied zich situeert in een recent gedraineerd moerassig gebied langs de Dijle met een kunstmatige ophoging van 0,80-0,90 m.

- *Zijn er aanwijzingen die aangeven dat de bodem (lokaal) verstoord is?*

Uiteraard is de voortuin en de zone waar de af te breken woning staat verstoord en lokaal zelfs ernstig verstoord (kelderzone en zone met nutsleidingen). Voor wat betreft de tuin hebben controleboringen alvast aangetoond dat het hele projectgebied een ophoging van 0,80-0,90 m heeft gekend in de 20ste eeuw. De metaaldetectie heeft met die grote 0.50 mm kogel een aanwijzing opgeleverd met betrekking tot de hevige bombardementen in dit stadsdeel in mei 1944. De kans is reëel dat er binnen het projectgebied ook enkele bomkraters aanwezig zijn die de bodem lokaal hebben verstoord, maar deze hypothese is nog niet bewezen.

- *Is er via recent archeologisch onderzoek op aanpalende of nabijgelegen percelen al informatie beschikbaar over de dikte en de opbouw van het aanwezige bodemarchief?*

Voorlopig is enkel ten noorden van het projectgebied recent archeologisch vooronderzoek uitgevoerd. In functie van het stadsvernieuwingsproject 'Janseniushof' —gelegen tussen de Janseniusstraat en de Minderbroederstraat ten westen van de Dijle en ten noorden van het projectgebied— heeft Resiterra nv archeologisch vooronderzoek laten uitvoeren in verschillende fasen. Een eerste deel is in 2008 uitgevoerd door Monument Vandekerckhove.³ In 2014 Monument Vandekerckhove in een tweede fase een andere zone onderzocht.⁴ Studiebureau Archeologie heeft in 2016 de vierde fase van het archeologisch vooronderzoek uitgevoerd.⁵

Iets oostelijker heeft BAAC Vlaanderen in 2018 een bureauonderzoek uitgevoerd voor een gebied in de Janseniusstraat aan de oostelijke kant van de Dijle.⁶ In hetzelfde jaar heeft Monument Vandekerckhove een proefputtenonderzoek uitgevoerd binnen datzelfde plangebied, maar dit onderzoek heeft niet veel opgeleverd.⁷

Het recent archeologisch vooronderzoek dat ten noorden van het projectgebied heeft een aantal laatmiddeleeuwse structuren opgeleverd en 19de-20ste eeuwse structuren.

- *Is er een archeologische site aanwezig?*
 - *Zo ja, wat zijn de karakteristieken en de bewaringstoestand ervan?*
 - *Wat is de relatie met het landschap?*
 - *Welke waarde heeft de site?*

Neen.

Door de locatie van het projectgebied binnen een van oorsprong moerassig gebied dat in de loop van de 19de en 20ste eeuw werd drooggelegd voor verkaveling is er een uiterst laag verwachtingspatroon aan sporen of losse vondsten.

De kans om sporen van menselijke activiteiten aan te treffen binnen het projectgebied van Redingenhof 11 is bijgevolg zeer beperkt waardoor een verdergezet archeologisch vooronderzoek amper iets bijdragen tot

³ Opdebeeck et al. 2008.

⁴ Linten 2018.

⁵ Fase 4A: Dupont et al. 2016a; <https://loket.onroerendergoed.be/archeologie/notas/notas/1333> ; fase 4B: Dupont et al. 2016b; <https://loket.onroerendergoed.be/archeologie/notas/notas/1335>

⁶ Krug 2018; <https://loket.onroerendergoed.be/archeologie/notas/notas/8828>

⁷ Pepermans 2018; <https://loket.onroerendergoed.be/archeologie/notas/notas/9324>

enige kennisvermeerdering inzake de historische evolutie van de stad Leuven. Hierdoor kan duidelijk geconcludeerd worden dat de weinige sporen en de eventuele sporadische losse vondsten niet opwegen tegen de hoge kostprijs en het tijdsverlies van een verdergezet archeologisch traject. Een vrijgave zonder meer lijkt hier dan ook het meest logische en meest correcte advies.

- *Wat is de meest optimale onderzoeksstrategie wanneer wordt gopteerd voor een verdergezet archeologisch vooronderzoek en welke bijkomende onderzoeksvragen moeten tijdens dat onderzoek afgetoetst worden?*

NVT

4. ADVIES VOOR WENSELIJKE MAATREGELEN

Het archeologisch vooronderzoek zonder ingreep in de bodem en met name een bureauonderzoek inclusief een terreinevaluatie hebben voldoende gegevens bijeengebracht voor het opstellen van een onderbouwde evaluatie van het archeologisch potentieel.

Het advies voor het projectgebied Redingenhof 11 is dat het terrein mag vrijgegeven worden, omdat er geen archeologisch potentieel is. Hierdoor is het niet nuttig om nog verdere archeologische voorwaarden op te leggen en is het ook niet noodzakelijk om bijkomende maatregelen te adviseren voor een eventueel verdergezet onderzoekstraject met archeologisch vooronderzoek.

De vrijgave is te verantwoorden op basis van:

- de resultaten uit cartografische, toponymische en archivalische bronnen naast eerder archeologische informatie verzameld in het CAI-databestand alsook topografische, pedologische en geologische gegevens wijzen op een zeer laag archeologisch potentieel omdat het plangebied is gelegen in alluviaal gebied langs de Dijle
- de controleboringen die hebben aangetoond dat het plangebied een verstoorde bodem tot een diepte van 1,00 m -Mv heeft tot de grondwatertafel (zie deel 1: 3.6. Terreinevaluatie)
- de voorziene bouwwerkzaamheden hebben geen impact op het oorspronkelijke bodemprofiel omdat de funderingswerken amper tot onder de recent opgehoogde laag zullen reiken. Hierdoor zal het oorspronkelijke ‘begraven loopniveau’ enkel sporadisch aangesneden worden. Enkel de aanleg van een regenwaterput zal enige verstoring veroorzaken tot een diepte van ca. 2,00 m -Mv. De omvang van deze beperkte lokale ingreep biedt geen enkel vooruitzicht in enige kennisverwerving van het al zeer laag ingeschatte archeologische potentieel van het hele projectgebied.

Diverse redenen hebben ertoe geleid dat het gebied waarin het projectgebied is gelegen eeuwenlang is beschouwd als onaantrekkelijk om zich er te vestigen. Hierdoor bleef dit stadsdeel onbebouwd tot midden 20ste eeuw. De meest plausibele reden is de drassige grond. De controleboringen en de metaaldetectie tonen aan dat het ophogingspakket van vrij recente datum is. Er zijn geen aanwijzingen van menselijke activiteiten uit de nieuwe tijd of de late middeleeuwen. Vermoedelijk was dit deel van de stad erg lang in gebruik als overstromingsgebied. Eind 19de eeuw is men dit gebied stelselmatig beginnen droog te leggen via een verkavelingssysteem met doorgedreven drainagekanalen.

Besluit

Alle verzamelde informatie wijst erop dat het archeologisch potentieel binnen het projectgebied Redingenhof 11 minimaal tot onbestaande is. Het potentieel tot kennisvermeerdering zal minimaal zijn omdat de aanwezigheid van archeologische sporen zeer laag ingeschat wordt en de impact van de geplande bouwwerkzaamheden op de bodem minimaal zal zijn omdat enkel de ophogingspakketten zullen aangesneden worden. Omdat er geen kennisvermeerdering zal bereikt worden moet er geen vervolgonderzoek geadviseerd worden. Het projectgebied heeft namelijk geen intrinsieke waarde om via een verdergezet archeologisch onderzoek enige kennisvermeerdering aan te leveren van de historische evolutie binnen dit deel van Leuven of de regionale geschiedenis.

Rekening houdend met de kosten-baten analyse van een eventueel verdergezet archeologisch onderzoek is het advies hier dat de kosten niet zullen opwegen tegen het zeer beperkte perspectief van archeologische kennisverwerving gezien het minimaal archeologisch potentieel van het plangebied.

Een eventueel verdergezet onderzoekstraject zou voor het projectgebied Redingenhof 11 niet alleen totaal irrelevant zijn, maar ook niet te verantwoorden. Hieruit kan worden besloten dat het projectgebied Redingenhof 11 qua archeologie mag worden vrijgegeven.

OPGELET

De opdrachtgever en aannemer moeten zich houden aan de vondstmeldingsplicht zoals beschreven in artikel 5.1.4. in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 van de Vlaamse regering waarbij een aangifte bij het Agentschap Onroerend Erfgoed moet gedaan worden binnen de drie dagen nadat een vondst wordt gedaan tijdens de werkzaamheden binnen het projectgebied:

*Artikel 5.1.4. (versie 01/01/2017- ...)*⁸

Iedereen die, op een ander moment dan bij het uitvoeren van een archeologisch vooronderzoek, een archeologische opgraving of het gebruik van een metaaldetector, een roerend of onroerend goed vindt waarvan hij weet of redelijkerwijs moet vermoeden dat het archeologische erfgoedwaarde heeft, is verplicht daarvan binnen drie dagen aangifte te doen bij het agentschap. De Vlaamse Regering kan de nadere regels daarvoor bepalen.

In voorkomend geval brengt het agentschap de zakelijkrechthouder en de gebruiker van de betrokken percelen, als ze niet de vinder zijn, en de gemeenten waar de vondsten worden gedaan ervan op de hoogte dat er vondsten zijn gedaan die vermoedelijk archeologische erfgoedwaarde hebben en wat de rechtsgevolgen daarvan zijn.

De zakelijkrechthouder, de gebruiker en de vinder moeten tot de tiende dag na de aangifte de gevonden goederen, vermeld in het eerste lid, en hun context:

1° in onveranderde toestand bewaren;

2° tegen beschadiging of vernieling beschermen;

3° toegankelijk maken voor archeologisch onderzoek door het agentschap.

De Vlaamse Regering kan de nadere regels daarvoor bepalen.

In functie van het onderzoek, vermeld in het derde lid, 3°, kan het agentschap de termijn van tien dagen inkorten of verlengen. Het agentschap brengt de zakelijkrechthouder en de gebruiker daarvan per beveiligde zending op de hoogte. Na het verstrijken van de termijn zijn de zakelijkrechthouder, de gebruiker en de vinder niet langer onderworpen aan het passief-behoudsbeginsel voor archeologisch erfgoed voor wat betreft de gemelde vondst.

5. ONDERZOEKSSTRATEGIE, ONDERZOEKSMETHODE EN - TECHNIEKEN

Omdat het projectgebied Redingenhof 11 mag vrijgegeven worden en er geen bijkomende maatregelen wenselijk zijn, is het onnodig om een onderzoeksstrategie, een onderzoeksmethode of onderzoekstechnieken uit te werken.

6. MOGELIJK VERVOLGTRAJECT

Omdat het projectgebied Redingenhof 11 mag vrijgegeven worden en geen bijkomende wenselijke maatregelen volgen is een vervolgtraject overbodig.

7. KOSTENRAMING EN GESCHATTE DUUR VAN DE VOORGESTELDE MAATREGELEN

Omdat een vervolgtraject voor het projectgebied Redingenhof 11 overbodig is en het plangebied mag vrijgegeven worden, is een kostenraming of een geschatte duur van een verdergezet onderzoek niet aan de orde.

⁸ <https://codex.vlaanderen.be/Portals/Codex/documenten/1023317.html#H11062462>

8. LIJST VAN FIGUREN

- Figuur 1: Plangebied aan het Redingenhof geprojecteerd op de GRB-kaart (bron: geopunt.be)..... 7
- Figuur 2: Het plangebied aan het Redingenhof met de bestaande situatie (links) en de geplande nieuwbouw (rechts) (bron: DAS bvba, Design & Architectuur Studio)..... 8
- Figuur 3: Het funderingsplan van het plangebied aan het Redingenhof met aanduiding van de inplanting van een regenwaterput (links) en een terras (rechts) (bron: DAS bvba, Design & Architectuur Studio) 9

9. REFERENTIELIJST

Aeyens L., 1959. *Bodemkaart van België. Verklarende tekst bij het kaartblad Leuven 89E.*

Dupont L., Smeets M., Vander Ginst V. & Yperman W. 2016. Archeologienota: Het archeologisch vooronderzoek aan het Janseniushof te Leuven/Fase 4A (Studiebureau Archeologie rapport). Kessel-Lo. Weblink : <https://loket.onroerendergoed.be/archeologie/notas/notas/1333>

Dupont L., Smeets M., Vander Ginst V. & Yperman W. 2016. Archeologienota: Het archeologisch vooronderzoek aan het Janseniushof te Leuven/Fase 4B (Studiebureau Archeologie rapport). Kessel-Lo. Weblink : <https://loket.onroerendergoed.be/archeologie/notas/notas/1335>

Krug C., 2018. *Archeologienota Leuven Janseniustraat 2* (BAAC Vlaanderen Rapport Nr. 926). Bassevelde.

Linten S. 2018. *Archeologische begeleiding en opgraving Leuven Janseniushof (prov. Vlaams-Brabant). Basisrapport eindversie* (Monument Vandekerckhove Afdeling Archeologie Rapport 2018/18). Ingelmunster. Weblink : <https://oar.onroerendergoed.be/publicaties/ROEV/3829/ROEV3829-001.pdf>

Opdebeek J., Vermeersch J. & Acke B. 2008. *Proefputtenonderzoek. Janseniustraat Leuven (provincie Vlaams-Brabant)* (Monument Vandekerckhove Basisrapport-november 2008/12). Ingelmunster.

Pepermans J., Dierckx L. & Apers T. 2018. *Nota : Proefputtenonderzoek Leuven Janseniustraat* (prov. Vlaams-Brabant). Ingelmunster.

Websites :

<https://codex.vlaanderen.be/Portals/Codex/documenten/1023317.html#H11062462>